

PRIIMTI TEKSTAI

P8_TA(2017)0199

Kasybos atliekų direktyvos taikymas

2017 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Kasybos pramonės atliekų tvarkymo direktyvos (2006/21/EB) įgyvendinimo (2015/2117(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2006/21/EB dėl kasybos pramonės atliekų tvarkymo ir iš dalies keičiančią Direktyvą 2004/35/EB¹ (toliau – Direktyva),
- atsižvelgdamas į 2009 m. balandžio 20 d. Komisijos sprendimą 2009/335/EB dėl techninių gairių finansinės garantijos nustatymui²,
- atsižvelgdamas į 2009 m. balandžio 20 d. Komisijos sprendimą 2009/337/EB dėl atliekų įrenginių klasifikavimo kriterijų nustatymo pagal Direktyvos 2006/21/EB III priedą³,
- atsižvelgdamas į 2009 m. balandžio 30 d. Komisijos sprendimą 2009/360/EB, kuriuo baigiami nustatyti techniniai atliekų apibūdinimo reikalavimai⁴,
- atsižvelgdamas į 2009 m. balandžio 29 d. Komisijos sprendimą 2009/358/EB dėl informacijos suderinimo ir reguliaraus perdavimo ir klausimyno, nurodytą Direktyvos 2006/21/EB⁵ 22 straipsnio 1 dalies a punkte ir 18 straipsnyje,
- atsižvelgdamas į 2009 m. balandžio 30 d. Komisijos sprendimą 2009/359/EB, kuriuo papildoma inertinių atliekų apibrėžtis įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/21/EB dėl kasybos pramonės atliekų tvarkymo 22 straipsnio 1 dalies f punktą⁶,
- atsižvelgdamas į Komisijos ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Direktyvos 2006/21/EB įgyvendinimo (COM(2016)0553),
- atsižvelgdamas į 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją

¹ OL L 102, 2006 4 11, p. 15.

² OL L 101, 2009 4 21, p. 25.

³ OL L 102, 2009 4 22, p. 7.

⁴ OL L 110, 2009 5 1, p. 48.

⁵ OL L 110, 2009 5 1, p. 39.

⁶ OL L 110, 2009 5 1, p. 46.

ištaisyti (atlyginti)¹,

- atsižvelgdamas į 2017 m. sausio mėn. Europos teisės aktų įgyvendinimo vertinimo tyrimą dėl Kasybos atliekų direktyvos, kuri atliko Europos Parlamento tyrimų tarnyba, įskaitant jo 1 priedą „Ieškant alternatyvų technologijoms, susijusioms su didele rizika aplinkai ir sveikatai dėl netinkamo kasybos pramonės atliekų tvarkymo. Kasybos pramonės iššūkiai, pavojai ir galimybės atsižvelgiant į žiedinės ekonomikos koncepciją“²,
 - atsižvelgdamas į 2010 m. gegužės 5 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl bendro cianido kasybos technologijų draudimo Europos Sąjungoje³,
 - atsižvelgdamas į savo 2015 m. spalio 8 d. rezoliuciją dėl patirties, įgytos per raudonojo šlamo katastrofą, praėjus penkeriems metams po avarijos Vengrijoje⁴,
 - atsižvelgdamas į Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Uždaro ciklo kūrimas. ES žiedinės ekonomikos veiksmų planas“ (COM(2015)0614),
 - atsižvelgdamas į Europos Komisijos galimybių studiją dėl pramoninių avarijų rizikos Europos lygmens pasidalijimo priemonės koncepcijos⁵,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 52 straipsnį,
 - atsižvelgdamas į Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto pranešimą (A8-0071/2017),
- A. kadangi, po dviejų didelių katastrofų, susijusių su pavojingų kasybos atliekų išsiliejimu į aplinką, siekiant kiek įmanoma užkirsti kelią dėl kasybos atliekų tvarkymo kylančiam neigiamam poveikiui aplinkai ir pavojui žmonių sveikatai arba jį sumažinti, buvo priimta Direktyva dėl kasybos pramonės atliekų tvarkymo;
- B. kadangi 2008 m. gegužės 1 d. baigėsi Direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę valstybėse narėse terminas ir beveik visos valstybės narės iki to laiko nebuvo spėjusios perkelti Direktyvos į savo nacionalinę teisę;
- C. kadangi Komisija 18-ai valstybių narių pradėjo pažeidimo nagrinėjimo procedūrą dėl reikalavimų nesilaikymo, nes jos nesugebėjo tinkamai ir iki galo perkelti Direktyvos į nacionalinę teisę; kadangi, keturios bylos dar buvo neužbaigtos ir 2016 m. lapkričio mėn. pabaigoje;
- D. kadangi praėjus net vienuolikai metų po direktyvos priėmimo Komisija dar nepriėmė gairių dėl patikrinimų, kaip reikalaujama direktyvos 22 straipsnio 1 dalies c punkte; kadangi direktyvoje nėra aiškiai apibrėžta patikrinimų koncepcija ir nėra išsamiai aprašyta, kaip jie turėtų būti vykdomi, o skirtingo direktyvoje nustatytų reikalavimų

¹ OL L 143, 2004 4 30, p. 56.

² PE numeris: 593.788.

³ OL C 81 E, 2011 3 15, p. 74.

⁴ Priimti tekstai, P8_TA(2015)0349.

⁵ „Studija, kuria siekiama ištirti fondo, iš kurio lėšų būtų dengiama su pramoninėmis avarijomis susiję atsakomybė už aplinką ir nuostoliai aplinkai, įkūrimo galimybes“, galutinė ataskaita, Europos Komisija, Aplinkos GD, 2013 m. balandžio 17 d.

aiškinimo faktai aiškiai rodo, jog būtina nustatyti tvirtas Komisijos gaires;

- E. kadangi dešimt valstybių narių pranešė savo teritorijoje neturinčios A kategorijos įrenginių;
 - F. kadangi dabartinės ataskaitų teikimo kas treji metai sistemos trūkumai, kuriuos rodo skirtumai tarp valstybių narių teikiamos informacijos ir galimai klaidingas kai kurių direktyvos nuostatų aiškinimas, nulėmė nepatenkinamą turimų duomenų kokybę ir dėl to nebuvo įmanoma apžvelgti ir įvertinti, kaip direktyva įgyvendinama praktiškai;
 - G. kadangi Komisijos sprendimas 2009/335/EB nedaro poveikio direktyvos 14 straipsniui, pagal kurį reikalaujama, kad finansinė garantija būtų grindžiama prielaida, kad rekultivavimą atliks trečioji šalis;
 - H. kadangi nėra ES lygmens duomenų bazės apie kasybos atliekų tvarkymo įrenginius;
 - I. kadangi karjerų ir kasybos pramonės atliekos sudaro labai didelę dalį visų Europos Sąjungoje sukuriamų atliekų (maždaug 30 proc. 2012 m.) ir dalis šių atliekų yra pavojingos;
 - J. kadangi ES yra labai priklausoma nuo žaliavų importo iš trečiųjų valstybių ir daugeliui gamtinių išteklių kyla spartaus sunaudojimo pavojus; kadangi aplinkos ir sveikatos teisės aktai tose trečiojoje valstybėse dažnai yra ne tokie griežti kaip ES;
 - K. kadangi Komisijos komunikate „Uždaro ciklo kūrimas. ES žiedinės ekonomikos veiksmų planas“ (COM(2015)0614) nenumatyta direktyvos peržiūra vykdant teisėkūros procedūras;
 - L. kadangi perėjimas prie žiedinės ekonomikos neišvengiamai suteikia naudos aplinkai ir yra labai svarbus ilgalaikiam ES konkurencingumui;
1. apgailestauja, kad valstybėse narėse (ES-27)¹ kilo tam tikrų perkėlimo į nacionalinę teisę problemų dėl laiko, kokybės ar abiejų šių aspektų, ir kad kol kas negalima tikėtis tinkamo šios direktyvos praktinio įgyvendinimo visose valstybėse narėse, nes dar vyksta pažeidimo nagrinėjimo procedūros dėl reikalavimų nesilaikymo;
 2. ragina atitinkamas valstybes nares ir Komisiją kaip įmanoma greičiau užtikrinti tinkamą ir visišką direktyvos perkėlimą į nacionalinę teisę ir įgyvendinimą; prašo Komisijos pateikti valstybėms narėms pakankamas gaires, siekiant užtikrinti tinkamą ir visišką perkėlimą;
 3. pabrėžia, kad tai, jog nėra Direktyvos 22 straipsnio 1 dalies c punkte nustatytų gairių dėl patikrinimų, ne tik trukdo veiksmingai ir efektyviai įgyvendinti Direktyvą praktiškai, bet ir lemia atitikties ir įgyvendinimo sąnaudų skirtumus veiklos vykdytojams ir valdžios institucijoms skirtingose valstybėse narėse;
 4. todėl primygtinai ragina Komisiją kuo skubiau (jokiu būdu ne vėliau kaip 2017 m. pabaigoje) priimti gaires konkrečioms sektoriams, įskaitant patikrinimų kasybos atliekų pramonėje apibrėžtį;
 5. ragina Komisiją užtikrinti galimybę atitinkamoms kompetentingoms valstybių narių

¹ Žr. A8-0071/2017 pranešimo 3 aiškinamosios dalies išnašą.

institucijoms vykdyti neplanuotus patikrinimus vietoje;

6. mano, kad dabartinė ataskaitų teikimo sistema pagal 18 straipsnio 1 dalį neatitinka paskirties ir yra neveiksminga, nes nepadeda susidaryti visaverčio vaizdo ir įvertinti Direktyvos įgyvendinimo, todėl valstybėms narėms ir Komisijai sukuriama nereikalinga našta, kuri taip pat mažina efektyvumą;
7. šiuo atžvilgiu pabrėžia ydingą duomenų rinkimo priemonės (klausimyno¹) struktūrą, kuri leidžia nevienareikšmiškas interpretacijas, todėl ataskaitos teikiamos apie nacionaliniu lygmeniu priimtas priemones, o ne apie tai, kaip jos yra įgyvendinamos praktiškai, visų pirma teikiant ataskaitas apie kasybos atliekų įrenginius;
8. pabrėžia, kad kai kurių valstybių narių pateikti duomenys apie jų teritorijose esančių įrenginių, kuriems nustatytas direktyvos taikymas, skaičių neatrodo patikimi, nes kai kuriais atvejais jie yra gana maži, palyginti su iš kitų informacijos šaltinių gaunamais duomenimis apie bendrą sukuriamų kasybos atliekų apimtį nacionaliniu lygmeniu;
9. ragina prioritetine tvarka pertvarkyti esamą ataskaitų teikimo mechanizmą (įskaitant klausimyną), laiku pritaikant jį būsimiems trečiojo ataskaitinio laikotarpio (2014–2017 m.) terminams, kad remiantis trečiuoju ir vėlesniais ataskaitiniais laikotarpiais būtų galima tinkamai įvertinti, kaip praktiškai įgyvendinama ši direktyva; be to, prašo Komisijos į ataskaitų teikimo mechanizmą įtraukti reikalavimą pateikti visus aktualius duomenis apie poveikį aplinkai;
10. mano, kad klausimyną pagal Komisijos sprendimo 2009/358/EB III priedą reikia patobulinti, įpareigojant valstybes nares teikti išsamius, atnaujintus ir patikimus duomenis apie kasybos atliekų įrenginius jų teritorijoje; siūlo, kad pasirinktas pertvarkymo metodas turėtų suteikti galimybę sukurti ir lengvai atnaujinti Europos kasybos atliekų įrenginių duomenų bazę, kuri padėtų užtikrinti visa apimančią vaizdą apie direktyvos nuostatų praktinį įgyvendinimą, jį stebėti ir vertinti ES lygmeniu; pažymi, kad taip pat būtų galima apsvarstyti kitus metodus, pavyzdžiui, kaip modelių galėtų būti remiamasi pavyzdine parengta nacionaline ataskaita pagal direktyvos 18 straipsnio 1 dalį, ir kad po tokių patobulinimų valstybėse narėse jau nebebūtų galima įvairiai aiškinti, kokius duomenis reikia teikti;
11. apgailestauja, kad Komisija paskelbė tik vieną įgyvendinimo ataskaitą, kurioje apžvelgiami pirmasis ir antrasis ataskaitiniai laikotarpiai (2008–2011 m. ir 2011–2014 m.), ir neteikė ataskaitų kas treji metai, kaip reikalaujama pagal direktyvos 18 straipsnio 1 dalį, taigi visuomenė ilgus metus negavo informacijos apie šios direktyvos įgyvendinimą (jo trūkumą) ir Komisija faktiškai uždelsė tolesnius veiksmus siekiant užtikrinti visapusišką šios direktyvos įgyvendinimą, o reikėtų priminti, kad ši direktyva susijusi su reikšmingų padarinių aplinkai, sveikatai ir visuomenei turinčia ekonomine veikla; ragina Komisiją griežtai laikytis ataskaitų teikimo kas treji metai reikalavimo;
12. pripažįsta, kad dauguma valstybių narių priėmė priemones, kurių reikia direktyvos nuostatoms įgyvendinti; tačiau atkreipia dėmesį į tai, jog valstybių narių interpretacijų skirtumai parodo, kad reikia labiau stengtis užtikrinti, kad visos valstybės narės pagrindines šios direktyvos sąvokas suprastų ir taikytų vienodai, ir tokiu būdu užtikrinti vienodas veiklos sąlygas visoje ES;

¹ Komisijos sprendimo 2009/358/EB III priedas.

13. palankiai vertina Komisijos planus paskelbti bendrąsias gaires dėl direktyvos nuostatų įgyvendinimo, nes šios gairės padėtų sustiprinti atitiktį direktyvos reikalavimams ir vykdymo užtikrinimą, apimant visą kasybos atliekų įrenginio gyvavimo ciklą – nuo leidimo išdavimo iki išvalymo ir stebėsenos po uždarymo; atkreipia dėmesį į tai, kad labai skiriasi pagrindinių direktyvos nuostatų aiškinimas ir dėl jų esama daug nesusipratimų (pavyzdžiui, dėl to, ar ši direktyva taikoma valstybių narių teritorijoje esantiems įrenginiams);
14. yra ypač susirūpinęs, kad nėra užbaigtas su didesne rizika susijusių A kategorijos įrenginių reikiamo klasifikavimo ir leidimų išdavimo jiems procesas, ir perspėja, kad apytiksliai 25 % ES teritorijoje esančių A kategorijos įrenginių neturi išorės avarinių planų; todėl ragina valstybes nares užbaigti tinkamą savo teritorijose esančių įrenginių klasifikavimą ir ne vėliau kaip 2017 m. pabaigoje priimti trūkstamus išorės avarinius planus;
15. yra susirūpinęs dėl to, jog, remiantis pagal direktyvos 18 straipsnio 1 dalį pateiktomis nacionalinėmis ataskaitomis, daug ES valstybių narių regis nenustatė teisingai įrenginių, patenkančių į šios direktyvos taikymo sritį, ypač įrenginių, kurie turėtų būti priskirti A kategorijai;
16. pabrėžia, kad svarbu gauti informaciją apie dabartinių atliekų baseinų būklę; ragina valstybes nares pagerinti užtvankų saugą, siekiant apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, ypač A kategorijos įrenginiuose;
17. pabrėžia, kad svarbu jau į kasybos atliekų tvarkymo projektų, kuriuose naudojamos pavojingos cheminės medžiagos, planavimo etapus įtraukti susijusias vietas bendruomenes ir garantuoti skaidrumą ir realų piliečių dalyvavimą visoje leidimų suteikimo ir suteiktų leidimų arba jų sąlygų atnaujinimo procedūroje; pakartoja, kad šioje srityje svarbu laikytis Espo ir Orhuso konvencijų nuostatų; ragina Komisiją sukurti geros praktikos duomenų bazę, siekiant labiau įtraukti vietas bendruomenes;
18. pažymi, kad kai kurios valstybės narės iki dabar nesugebėjo užkirsti kelio vandens ir dirvožemio taršai, kurią sukelia tam tikrų įmonių veikla, todėl ragina Komisiją pasiūlyti veiksmingesnių priemonių aplinkai ir piliečių sveikatai apsaugoti;
19. atkreipia dėmesį į nereikalingą administracinę naštą valdžios institucijoms ir veiklos vykdytojams, kylančią dėl inertinių atliekų ir neužteršto grunto tvarkymo, ir ragina Komisiją ir valstybes nares vengti leidimų suteikimo procedūrų dubliavimo, atsižvelgiant į konkretaus sektoriaus ypatumus ir poveikį sveikatai, saugai ir aplinkai;
20. primygtinai ragina Komisiją ištirti, kaip direktyvos 14 straipsnis ir Komisijos sprendimas 2009/335/EB buvo įgyvendinti valstybėse narėse, ir patikrinti, ar nustatytos finansinių garantijų priemonės yra pakankamos ir atitinka savo paskirtį;
21. atkreipia dėmesį į savo minėtosios 2010 m. gegužės 5 d. rezoliuciją dėl bendro cianido kasybos technologijų draudimo Europos Sąjungoje, visų pirma atsižvelgiant į silpną reikalavimų, susijusių su leidimais A kategorijos įrenginiams, įgyvendinimą, ir pakartoja savo raginimą Komisijai kuo skubiau pasiūlyti visiškai uždrausti naudoti cianido kasybos technologijas Europos Sąjungoje, ypač atsižvelgiant į netoksiškų

alternatyvų (pavyzdžiui, ciklodekstrino) prieinamumą¹; prašo valstybių narių nedelsiant užtikrinti kuo geresnį cianido atliekų baseinų valdymą;

22. primygtinai ragina įmones ir atitinkamas kompetentingas institucijas apsvarstyti galimybę naudoti esamas pažangiąsias technologijas leidimų kasybos atliekų įrenginiams išdavimo procese, visų pirma dėl atliekų užtvankų projektavimo laikantis aukščiausių aplinkos apsaugos standartų; ragina valstybes nares kaupti ir analizuoti leidimų išdavimo procedūrai pateikiamus duomenis, palyginti juos su veikiančių kasybos atliekų įrenginių faktiniu poveikiu aplinkai ir prireikus atlikti būtinus leidimų išdavimo reikalavimų pakeitimus;
23. ragina Komisiją užtikrinti pakankamą finansavimą moksliniams tyrimams ir inovacijoms kasybos atliekų įrenginių valdymo srityje, siekiant pagerinti tų įrenginių saugą;
24. ragina Komisiją pasinaudoti vykdomos geriausių prieinamų gamybos būdų informacinio dokumento (angl. BREF) peržiūros galimybe žiedinės ekonomikos koncepcijos atžvilgiu ir nustatant geriausią praktiką, kuri turi būti įtraukta į kasybos atliekų valdymo planus, skirti pirmenybę aukštesniems aplinkos kokybės standartams ir efektyviam išteklių naudojimui;
25. ragina Komisiją skatinti naudoti svarbiausias žaliavas ir iš kasybos atliekų, kaip nustatyta ES žiedinės ekonomikos veiksmų plane;
26. apgailestauja dėl Europos kasybos pramonėje vyraujančios tendencijos naudoti žemesnės koncentracijos ir giliau esančius išteklius, dėl kurios tiksliniam metalui gauti iškasama daugiau medžiagų; prašo, kad valstybės narės kiek įmanoma geriau naudotų uolienos atliekas, siekiant, jeigu įmanoma, pakeisti pirminę uolieną; yra labai susirūpinęs dėl cheminio apdorojimo proceso efektyvumo, nes mažesnis rūdos ir geologinio darinio santykis reiškia, kad gaminant vieną toną tikslinio metalo sukuriama daugiau apdorojimo atliekų ir apskritai gaunama daugiau kasybos atliekų;
27. pabrėžia, kad, atsižvelgiant į ES perėjimą prie žiedinės ekonomikos, itin svarbu sumažinti išteklių naudojimą ir skatinti pakartotinį naudojimą ir perdirbimą; ragina Komisiją apsvarstyti galimybę nustatyti tam skirtus tikslinius rodiklius, pagrįstus viso gyvavimo ciklo vertinimu;
28. pabrėžia, kad visapusiška kasyba galėtų tapti pagrindiniu principu, tačiau atsižvelgiant į techninius ir rinkos apribojimus ir į galimas netiesiogines išlaidas, pvz., anglies dioksido išmetimo rodiklį; siūlo iš kasybos ir smulkinimo gautas atliekas analizuoti ir atskirti naikinimui, kad būtų lengviau jas vėliau panaudoti;
29. ragina Komisiją ir kompetentingas valstybių narių valdžios institucijas toliau investuoti į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą, skirtus paieškai alternatyvių perspektyvių procedūrų, kurias taikant ES būtų aprūpinta žaliavomis ir antrinėmis žaliavomis ir būtų užkirstas kelias kasybos veiklos atliekų atsiradimui;
30. pabrėžia, kad vidutiniu arba trumpuoju laikotarpiu seni apleisti kasybos atliekų įrenginiai gali kelti rimtą pavojų žmonių sveikatai arba aplinkai; ragina Komisiją visiškai skaidriai paaiškinti valstybėms narėms visas nuo direktyvos nukrypti

¹ Liu ir kt. (2013), „Selective isolation of gold facilitated by second-sphere coordination with α -cyclodextrin“, „Nature Communications“.

leidžiančias nuostatas ir išliekančias spragas, susijusias su senais atliekų tvarkymo įrenginiais ir jų valymu; šiuo atžvilgiu ragina Komisiją drauge su valstybėmis narėmis parengti veiksmų planą dėl visiško šių teritorijų išvalymo, atsižvelgiant į geriausios praktikos pavyzdžius ir galimą žiedinės ekonomikos koncepcijos naudą, ją pritaikius kasybos pramonės atliekų tvarkymui, ir apimant šių teritorijų stebėsenos tvarką po jų uždarymo;

31. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.